

ACC. N:R M. 14727: 1-13.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *E. Th. Pettersson, Ljungsjö*
Härad: *Konga* Berättare: " " "
Socken: *Ljunder* Berättarens yrke: *f. d. lantbr.*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1876* i *Ljunder*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Möbelsamskaffning. s. 1-13.

N. M. 168.

Anskaffning av nyare möbler, åtminstone pinnstolar, hade börjat på 1870 talet. De berguare bönderna började då skaffa sig pinnstolar och gungstolar till dagligt bruk.

Min äldsta syster, född 1858, och socknens första examinerade småskollärarinna, inköpte 1876 åt sina föräldrar ett dussin pinnstolar och en gungstol och man kan antaga att det var många som följde detta exempel. Stolarne köpte hon på den ~~långe~~ berömda Sigfridsnäs marknaden och som hölls i slutet av februari.

Antagligen voro stolarne tillverkade av snickare i den då lilla, men urgamla Sigfridsstaden, ty några pinnstolsfabriker voro då inte uppfurra. Snickaremästare fanns det gott om, och jag har fått emottaga gesällverken utfärdade i Näs. Naturligtvis fick jag också en kunnig beskrifning på enger och vedernöder. Möblerna salufördes på det urgamla torget som blivit för litet och fått lämna rum för det nuvarande torget. Det gamla torget kallades sedermera trätorget. Intill denna dag, fastän det nu är hållplats för en del av

länets busslingar. Sannolikt var detta torg den plats, från vilken
möbelhandel förskom nästan den enda i länet. Mexö var
då länets enda stad och några stora samhällen fanns inte
ännu. Man kan antaga snickarmästarna, som gjorde sina
största affärer på Siggfridsnässan - tre dagar varade den -
saluförde sina möbler på de vanliga torgdagarna. Ty Mexö
var och är ännu en stor köpstad, med en stor kund-
krets, trots den mängd av samhällen och ännu en stad, som
växt upp i länet. Man kan kalla Trätorget i Mexö den första
ettställningslokalen för möbler, ty den mängd av möbler
som fram i slutet på 1800-talet och tre årtionden, minst, på detta
ställe, salufördes, var oerhörd. I mängd dominerade pion-
stolarne, som sökte sig väg till varje hem, var fabriksgjorda.
Men därskilt under 1890- och 1910-talet hade en hemindustri
i snickeribranschen växt ~~växt~~ i bocksnarne, som följde av,
att emigrationen måste upphöra och ferningskrigandet
började ta slut. De möbler som ej gingo åt på tillverk-
ningsplatsen, hos karlbrukare och småfolk, försades,

till Växjö Sjöfärdsnäs. Först i 15 års åldern besökte jag denna
 stormarknad, sedan som alla andra ärligen. Denna marknad
 var ett verkligt kramemarknad att stanna vid i många händelser.
 Men detta här gäller ju om möbler. Det sålufördes hela berg
 av pinnsåtar och massor av andra möbler och det smärta såldes
 ty, det fanns kunder från alla håll med pengar på fickan.
 De pinnsåtar som ej kunde säljas till småkunder, inköptes
 på marknadens sista dag av en stor möbelfirma, J. P.
 Jönsson i Helsingborg. Han av särskilda omständigheter att
 såra många många av dessa hemmasnickare i socknarne i
 den vid lugg och följde vägrasöden, helst som de så små-
 ningom blevo stora företagare i branschen, i Växjö, Lerum och
 och några andra samhällen, som växte upp och blivde stora.
 Hemmasnickariet under de årtionden jag nämnt, hade stort
 svårigheter att få en avsättning med sina allster, men
 någon många företagsam snickare, som hade fått för-
 bindelser, började köpa av de andra, samt att tillhanda-
 hålla färdig och dylikt. Kunder kunde när som helst få

önskade möbler. En sådan företagare, hade, föreställer jag
mig, öppnat den första möbelfärran på sin ort.

Allt det är lika klart, att affären gick framåt, den flyttades
till vad man nu kallar tätorten. De möbler som under
denna utvecklings-tid ej gingo åt i hemorten fraktades
till Sigfridsnässomarknaden och kursades bort av sni-
viga handelsmän, ty det hade snickaren blivit. Han
var ju Smedlänning. Möbelfärrarna liksom snickeri-
fabrikerna — där de ej äro för stora — äro ofta ^{här} be-
svärade och äro legio, ty de äro många. Kronobergs
län torde ha de flesta i landet och deras handelsresande
göra allt för att sprida fabrikaten överallt. Att dessa affärer
äro de känsligaste i nedgångstider äro alla eniga om.

Antikhandeln med gamla möbler kom sent i gång här-
städes och man visste länge inte vad ordet antik betydde.
Likväl fanns det verkliga rariteter uti de hurgarare hand-
gjärarne. Det var möbler som egs av den en gång för-
måga knapadeln, på 1850 talet degenererad och utdött.

När någon av dessa gick till sina läder, eller kanske dess
förmann, om det var sig eller gick ett kanske värdefullt br.
under klubban. På fattighuset i Ljinder avled på 1860 talet
enkefru von P. efter att förel ha varit skriften på socknens
ende, men historiskt gamla herregård. En av hennes söner
arbetade hos min far, senare rändes många år hos mig.
På 1860 talet hade min far på auktionen efter en härads-
hövding Engdal som avlidit hastigt. Hans förmåna kom
sälde värtare allt och flyttade till Kalmar. De ville ha nytt.
Men många år därefter ville hans son, en beivrad
lasarettsläkare, åtminstone en gång se föräldrarnas
gravar och den verkligt fina herregården.

På storbhusets auktion efter min far, var jag fast besluten
att "köpa in" allt det gamla jag fästat mig. Därseint de gamla
möbler ^{hans} förstod till köpa in. Han var förståndigt
nog på alla auktioner. Han kunde räcka. En värdefull soffa
ropades upp och jag bjöd friskt, men därmed en av min
monstrar fram och sade välmenigt: Äv du tokig pojke, som

svarvade pelare på trefot, hemmabredds med rätta, damästaren
var färdigt med sitt verk. Då jag blev lite äldre besökte jag
Snickaren, som stod i sin lilla stugas enda rum och tillverkade
en del beställda färdmöbler och vi hade mycket att tala om.
Hans verktyg voro av enklaste slag två keplar, en trär och en klyv-
såg. Dessa finsnickares tidmar~~sk~~ smärta, men ett krettsstäl
är senare lyckades jag få tag i en ung man som lärt sig
snickeriyrket, att några månader tillverka sådana möbler.
Som min hustru önskade oss. Vi hade sju rum och två
och önskade rangera ut en del. Männsköna äro ju alltså nöjda.
Vår vdan vill jag redovisa huru jag, som icke ^{egde} någon riktig in-
sikt om en gammal möbels antikvärde och nu heller icke är
någon specialist i transchen, lyckades under den lilla tid jag hade
ledig köpa värdefulla möbler.

Av 1900 sålde Riksskatteskatt^{lantbank}, alias Karl Pettersons Störhus en låg
buckig begra av ett fint fräslag till mig och jag betalade vad de
begärde. Karl Pettersson ^{hade} ungefär fyrtio år tidigare köpt kyrkan,
jag inte andra möbler på auktion, efter den sagolikt rike egaren

av Lassebo m. fl. bruk, hemm. och 100 tals hemman med diverse byggnader,
 Bergsradet Johan Lorentz, och hans legendariska hävstånds och
 delvis fruktad. Köpte två stolar i ^{brunnslade} vandraskar - såg i Hemma J. N.
 den 25 januari år 1960, att dessa stolar ~~var~~ enligt specialisten
 Lagerkvist ~~var~~ av holländskt mönster. Stolarne hade skänkts
 av nämnda Bergsrad, till hans tjänare, masugnsmästaren
 Johan Nordström i Låshult. Sonen Rikardharen Carl
 Nordström sålde stolarne för vänskaps skuld till mig.
 1904 köpte jag ett antikt skåp av socknens rikaste, men
 senastaste bonde, men ändå en hedersman som tog det för
 jag erkjöd, inte över sig högt. Skåpet anses ha ett högt värde.
 Min hustru har på ^{de} många färder hon fått tillfälle att göra, sett
 ett dylikt skåp, oenligt på stadsnuset i Karlskrona.
 Skåpet hade ~~en~~ tillhört kyrkoherrn ^{Enst. Blomqvist} Linnestad 1861-1869
 död som kyrkoherr och präst i Möllebo pastorat. Skåpet
 är sannolikt mycket gammalt och värdfullt. Den reno-
 vering, som var nödvändig, kunde ej ske i Ljunden,
 men en sakkunnig reparator bor numera i Jönköping.

och har fullt uppatt göra. Ty alla gamla möbler av något värde, ha
kommit till lundens. Köpte två låga sekretärer i aln och måste
svillkorligen, som gåva emottaga en större brädskåp av ek av
säljaren av de värdefulla sekretärerna. Två gamla prästföreläsnings-
från Skåne, som komat lewa några årtionden i Juggasjö.
Så fadern kyrkoherde och kontraktsprost vid sin död någon
stans i Skåne, förut varit pastor i Hallinge, kan sekretärerna
härstamma från Bleking. Inne absolut likadana se-
kretärer har min hustru haft tillfälle att se på en bond-
gård på Gotland. På en vandring genom byarna i vår
socken ungefär 1910, frågade jag om de hade några gamla möbler
att sälja, svarade den tillfrågade, en bekant till mig först nej,
men sedan sade han i samma andetag: ~~Men~~ ^{Men} det är ett gammalt
bord, som står ute i källaren? Det var verkligen ett
mycket gammalt ekobord i varrocka, därtill synnerligen
förmånligt och jag blev egare av bordet. Hur detta ~~skap~~
bord hamnat hos denne enbete lägenhetsägare kunde jag ej de-
röna. Många år därefter kunde jag leta ut att egaren

helt bonställe. En von Schele har också enligt kyrkoböcker
boet på Gråsamåla gård på 1780-talet. Gråsamåla hade tidigast
var förstärkt av någon av våra stormannastämmer.

På auktion efter kommunister S. J. Leander i Ljude
1915 eller 1916 köpte jag en snedklapp i ek samt ett gammalt
och prygligt klädske i mahogni^{färg}. Tydligt mycket
gammalt, men välbevärat och för stort i ett litet rum.

Denne gamle fattige kommunister, f.ö. vår gode vän så
unga som vi voro, skulle jag vilja erinra till den förste
~~den~~ kunnige sammlaren, av gamla antika och fina möbler
i vår bygd, ty hela huset bestod av gamla fina saker.

Wille inte skämma ut oss genom att ropa in det anse, vilket
jag var frestad att göra. När linneskapet kommit ifrån kom
jag ej på, men den verkligt fina snedklappen hade pas-
tor Leander köpt på auktionen efter Ljude sockens förste
examinerade folkskollärare och organist född 1819 och anto-
gen till lärare 1847, då den nya lagen om folkskolan
trädde i kraft d. 1900. Läraren och organisten var född

i Fureby nära Mexiö. Man kan antaga att smedkloppen,
som är lika välbevarad, som då den var ny, är tillverkad
i Mexiö. Ett litet ^{bord} mycket mycket gammalt, kom i
vär ego för cirka tjugofem år sedan. Efter att under några
decennier ha tjänstgjort, som skotavla, hade egaren satt
ett bordet i sin vedbod. På fråga om de ville sälja bordet sade
lustran: att finge de ett annat bord i stället så varo
de villiga och lytesaffären kom till stånd. Det låter otroligt,
men, bordeegaren omtalade att bordet stått i Långasjö
kyrka, ~~hade~~ Hans far, som ^{var} skomakare köpte bordet på auktion
efter en utrensning av gamla inventarier, i sockenkyrkan.
Jag har räknat ut att denna transaktion egentl rum för
nåra 120 år sedan. Skomakarens son fyller åttio om en vecka
nu i Februari 1960. För sextio år sedan flyttade han till Tjugosjö,
som busmukt och då fadern dog ärvdes bordet och kom
till Tjugosjö. Vidare omtalade egaren, att någon av Långasjö
socknemän, liksom busvaktens far berättat att man vid offer
gång i kyrkan, lagt pengarna på detta bord, som var placerat

framme vid altareden. Lite reparation och skicklig målning
och bordet blev som nytt. Barnabets hustru beundrar nu ofta detta
gamla bord som hon egt och bra är ^{det} även om det inte har varit
offerbord i en kyrka. Det är väl inte mer än trettio år sedan
vi hade offerpengar på ett ^{bord} framsatt i korset i vår kyrka. Nu hålls äg-
Detta bord har ingen antik prägel och formgivning är enkel och
smaklös. En förmakssoffa av mahogny förvärfvade min hustru
för trettio två år sedan av sine närmsta majorer från
Wislandes i Mexico. Makarna till majoren och domäninnehavaren
Herman Wislandes. Makarna voro föret egare av den
vackra herrgården Grimsås. Då maken dog flyttade
fru Wislandes till en mindre lägenhet och sålde en del av
sitt stora möbblenang och således kom soffan ätten till
Ljudev socken. Den är i Gustavianisk stil och synnerligen
vacker. Kan ej låta bli att berätta att bland de äldsta barnen
alla födda här i Ljudev, tog sonen Herman Wislandes
ju guldmedalj vid den första Olympiaden 1912 och
att yngste sonen är den utslagen avgångne hovrättspre-

identiten Inar missander. Som synes av beskrivningen
av mina delade inköp av antika möbler - de är ju långt fler
än de jag beskrivit - gick det lätt förmodas, att ett egent-
lig insikt i branschen, göra lyckade inköp. På köpet fick
jag oförtjänt besöm som sakkunnig. Det blev nästan till sist
omöjligt att köpa något på auktion, ty så snart jag eller min
hustru bjöds - hon är kunnigare än jag, men försiktigare,
om priset blir högt - blev det snart glösa om budet.
Samma läser handlare eller inköpare i branschen nog alla annonser
om antika saker-auktionsannonser - och införmer sig även om
det ^{är} småauktioner, helst när det är gammalt folk som har gått
bort. Då blir det dyra möbler. Användas - det är ju öppna
auktion - kan dåja betala högt pris för någon sak de vilja ha
affektionsvärde e. d. -